

Observatoriulu ese de doue ori in septemana, Mercuria si Sambat'a.

Pretiu

pentru Sibiu pe 1 anu intregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dasu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu cu post'a in laintrulu monarchiei pe 1 anu intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In strazinata pe 1 anu 10 fl. séu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. séu 11 franci. — Nimeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Anulu VI.

Ori-ce inserate,

se platescu pe serie séu linia, cu litere merunte garmondn, la prim'a publicare câte 7 cr., la a dou'a si a trei'a câte 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face in modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adressate de a dreptulu la Redactiunea Diariului

„Observatoriulu“ in Sibiu.

Nr. 102.

— Sibiu, Sambata 24/5 Ianuariu.

1883.

Legea nationalitatiloru din statulu Ungariei.

Patere legem quam fecisti.

(Urmare si fine).

§. 22. Dã comuneloru dreptu cá in afacerile loru adressate cátra auctoritatile municipali si chiaru cátra gubernulu tiei se se folosésca sau de limb'a statului sau de o alta limba protocolara.

In §. 23 se dà dreptu la fiacare cetatienu particularu de a se folosi de limb'a sa materna cátra tóte auctoritatile si cátra gubernu.

Acesti doi §§-i vinu in legatura strinsa cu §§-i 5 si 6 si se observa totu asia cá si aceia, adeca nicidecum.

In §. 24 se recunósce dreptulu cetatienu de a vorbi in limb'a loru materna in adunarile comunali si bisericesci.

Ce mai concessiuni si gratia, cá se'ti poti vorbi limb'a ta materna, in care te aplecase la peptulu seu si iti vorbise mam'a ta!

Se incerce vreunu romanu mai alesu in partile Ungariei proprie a vorbi in adunarile publice in limb'a sa materna, cá se o patia cum patise bunaóra dn. Macellariu inainte cu 15 ani in diet'a tiei.

§. 25 coprinde stavil'a cunoscuta din §. 15, cá-ci se repete conditiunea, cá la ori-ce actu ce se adresséa cátra gubernu in alta limba, nu in cea magiara, se se adaoage la resolutiuni si o traducatiune in limb'a actului originale.

§. 26. Este de importantia suprema, cá-ci prin acela se dà dreptu respicatu la ori-care cetatienu particularu, la comune politice, la biserici si comune bisericesci cá, precum in trecutu, asia si pe viitoru se póta infintia sau din puterile lor sau pe calea reuniuniloru, scóle primarie, medii si superiori. Spre acestu scopu si pentru cultivarea limbei, a arteloru, a sciintieloru, a economiei, industriei si comerziului cetatienui statului se se póta intruni in societati si consortiuri, se isi intómésca statute, se adune fonduri, pe care se le póta administrá conformu cerintieloru legali a le nationalitatiei loru.

Limb'a acestei specii de institute si reuniuni private au dreptulu de a'si alege si folosi insii fundatoriiloru, precum voru aflá ei cu cale.

Se aplicamu si acestu §-u la casulu dela Caransebesiu. Se ne mai aducemu bine aminte totu acilea, cá in an. 1881 ministeriulu unguerescu de interne a opritu de doue ori pe asociatiunea transilvana infintiata le an. 1861 cu preainalta concessiune spre a inainta cultur'a, prin urmare si industri'a, cá se nu cutedie a infintia expositiune. (Vedi actele in diarieloru acelu anu.)

§. 27. In acesta se póte dice cu totu dreptulu cá statulu Ungariei si natiunea magiara careia ii place a se identifica cu statulu, ea singura, fára a considera pe altii, se angajéa cu onóra sa cátra celelalte natiuni conlocuitórie, candu dice si decretéa cá: la aplicarea in functiuni publice trebue se se ia in consideratiune numai calitatile personali (egyedül a személyes képesség), éra nationalitatea nici unuia se nu póta fi considerata cá pedeca la aplicare si inaintare in functiuni si ranguri. Tocmai din contra, gubernulu este obligatu prin acelasi §. cá in ramur'a judecatorésca si in cea administrativa se póte grija si se aplice anume in prefecturi (különösen a főispánságoknak) din diferitele nationalitati persóne capabili si pe deplinu cunoscatorie a limbeloru necesarie.

Prea bine, dar tocmai la urma se repete si in acestu §. cunoscuta conditiune stereotipa din alti §§-i de mai susu: „dupa putintia“ (a lehetőségig). Se ia ori-cine siematismulu acestoru tieri din a. 1867, se alerge si se numere pe functionarii de nationalitate romanésca cáti se aflau pe atunci, se faca totu asia si cu siematismulu din a. 1883 si va afla diferentia enorma intre o cifra si alt'a.

Cunóschemu respunsulu ce ni se dà la acestea imputari facute din partea gubernului si a pressei

magiare: Tinut'a nóstra politica sau mai respicatu, „Dacoromanismulu“. Hei, nu asia faceau austriacii. Ne scóteau si ei uneori ochii cu „dacoromanismulu“ in dile candu aveau trebuintia cá se mai impórte in patri'a nóstra functionari din provinciile austriace, pe cari nu mai aveau unde se'i asiedie pe acolo; dara ei aplicau si pe romanii calificati, atátu cá-ci se alegeau din ei oficiali buni, cátu si cá se nu'i aduca in desperatiune si se'i impinga in „dacoromanismu“, sau mai exactu, cá se nu'i impinga pe calea rebeliunei alaturea cu magiarii din 1854/5 si din 1865/6. Ori-cum, dara austriacii ori-cátu de egoisti, aveau totusi o dosa de prevedere si prudentia politica multu mai mare de cátu o au portatorii sistemei actuale.

Nu cá dóra noue ni s'aru scurge ochii de lacrimi, cá-ci nu vedemu romani cu sutele si cu miile in functiuni publice, sub acésta sistema necalificabila, ci voimu numai se constatamu si la loculu acesta, cá obligamentulu luat de cátra potestatea legislativa, impusu gubernului prin §. 27 alu lelei de nationalitati a devenitu o fictiune, ceea ce se adevéa din nou si prin alegerile municipali din urma, care se potu numi alegeri numai in batjocura, candu ele in realitate au fostu parte numai candidatiuni de câte doi si trei si parte simple denumiri.

In §. 28 se enuntia, cá tóte legile si dispositiunile contrarie acestei legi sunt si remanu anulate.

Asia se fia óre? Noi vediuramu din analis'a de pana acuma, cá in fapta chiaru acésta lege este anulata in cei mai multi §§-i ai sei.

§. 29 si ce'u din urma asigura Croatiei si croatiloru cá unei tieri autonóme, individualitatea politica, nationalitatea si limb'a lor nu numai in tier'a lor, ci chiaru si in diet'a Ungariei, provocandu-se totuodata la acea invoire, la acelu Pactum conventum inchiaiatu intre Ungari'a si Croati'a in acelasi anu 1868 si mai tardiu supusu la revisiune in favóra Croatiei.

Cá si acelu §. 29 s'a violatu fórtre greu, sau adevéritu prea de ajunsu prin revolutiunea croata de asta tótna si prin totu ce vedemu cá se intempla in Croati'a pe fiacare di de atunci încóce.

Asia stámu cu legea de nationalitati, care se plasmuise asia precum o vedemu, numai pentru ochii Europei, dara nicidecum pentru ochii nostri si nicidecum cá se fia respectata si aplicata. Preste acésta unii §§-i sunt si formulati asia, cá se nu póta fi aplicati, indata ce nu s'a inchisu din capulu locului tendenti'a gubernului cátra centralismu, ci i s'a lasatu mánã libera de a stramuta pe functionari dintru o tíera in alta, a trimite pe romani intre slavaci, pe acestia intre sasi si romani, pe magiari in tóte partile si asia mai departe. Pe lângã acésta mánã libera se prea intielege cá gubernulu se póte provocá in totu momentu la „chichiti'a“ „a lehetőségig“, adeca cá se dica, cá elu nu afla functionari cari cunosc limb'a cutarui poporu. Asia n'au intielesu Uniunea Transilvaniei in Ungari'a nici unionistii cei mai fanatici romani si sasi de odinióra, ba nici chiaru multi magiari ardeleni, cari acuma sunt stramutati in servitiu pe la Banatu, ori pintre ruteni si slavaci, prin selbataciile Ungariei superióre.

Exista inse o Nemese: Lento gradu.

Raportulu congregatiunei comit. Carasiu - Severinu

(Urmare si fine).

Asboth Jani dice: dupa oratiunea atátu de artistica a lui Brediceanu i va succede cu greu invingerea parerei sale, apoi dupa acésta introducere inchiae cam prea curendu vorbirea plina de schiopetari logice. — Zsiros presiedintele tribunalului dice, domni advocati de partid'a nationala

voiescu se franga grumadii lelei positive cu rabulistica si mai strigandu câteva cuvinte totu mai tare o inchiaia cu sberatura regusita spriginindu propunerea gubernamentaliloru.

Brediceanu cerendu cuventu in cestiune personala dise: Pe dlu Asboth 'lu amu auditu de multe ori criticandu modulu meu de a vorbi si precum cu alta ocaziune asia si acum nu potu se-i respundu alta, decâtu cá fiacare cuventéa dupa capacitatea si priceperea s'a; respingu in sa presupunerea cá venarea de poporitate mi-ar conduce pasii mei. Eu me luptu pentru convingerile mele politice, pentru cari o devisa amu: constantia, si in acestu punctu asiguru pe dlu Asboth cá nu 'lu voi luá niciodata de modelu. (E lucru notoricu, cá dlu Asboth pan'acuma si-a schimbatu parerile politice de mai multe-ori, si credemu cá nu esista partida politica la carea se nu fia fostu elu membru.)

In cátu pentru Zsiros i respingu in numele meu si alu corpului advocatiale enunciatuinea nerumegata cá o vatamare punibila a corpului advocatiale. Cine nu stiméa pe altii, nu are dreptu a pretinde stima, fia densulu ori-ce domnu mare, chiaru si presiedinte la tribunalu dela care noi advocatii depindemu; dara fiindu-cá avemu consciinti'a moralitatei nóstre respingemu vatamarea dlui Zsiros.

Partid'a gubernamentalã impingea unulu dupa altulu pe vorbitorii sei seci, carora advocatulu dn. Nedelko cu o dialectica bine succésa, apoi Titu Hatiegu cu o argumentatia temeinicã le fransera unulu câte unulu argumentele sfortiate ale ilegaliloru „liberali“; in fine B. Munténu i duse in consecintiele loru slabe pana la ridiculu, asia încátu si densii se rusinau.

Juliu Petricu s'a incercatu se desvólte cestiunea trecerei dreptului electoral dela alegatorii legali la prefecti, éra inse multu mai bine dacã tacea.

Jak'abffy noulu v-comite a disu, cá notarii comitatului sunt oficiani de manipuliune (kezelő személyzet) pentru-cá eu cu o tragere de péna le potu anulá conceptulu care contine parerea lor (hohote), éra adjunctii pretoriali sunt numai personalu ajutatoriu, „segéd személyzet“, dupa cum areta si cuventulu „segéd“, care obvine in numirea segéd szolgabíró.

Brediceanu striga ungueresce fii bunu taci. Dta nu pricepi lucrulu acesta; éra comitele supremu la care privea bietulu Jak'abffy i facu semu se siéda.

Rezeiu cá propunetoriu, asia de frumosu, elegantu si tare, a infrantu motivele contrariloru, încátu dupa unu aplausu esageratu din partea romaniloru, comitele supremu se mai incerca se macaru capr'a preste punte declarandu cá elu nu voiesce a se opune lelei, dar fiindu-cá s'au facutu intrebare „de incredere“, se declare congregatiunea cá are incredere in elu, apoi nici cá-i pasa ori cá se voru alege, ori cá se voru denumi functionarii din cestiune.

Partid'a romana a remasu muta. — Tabajdy in acestu comitatu Carasiu nu s'a bucuratu nici pana acuma si nu se va bucura nici de aici inainte de increderea immensei maioritati a locuitoriloru.

De si maioritatea gubernamentalã a fostu batuta si invinsa de cátra minoritate chiaru cu legile positive ungueresce in mánã, ea inse, acea maioritate, sarindu preste liter'a legii preste praxea si tóte traditiunile municipali din acésta tíera, fára nici-unu respectu cátra principiile si doctrinele despre autonomi'a municipalã, a renunziatu misielesce la dreptulu seu, candu a votatu si decisu cá dreptulu seu se tréca la prefectu si acesta se denumésca pe o parte mare din functionarii comitatului. In contra acelu votu si a procedurii intregi partid'a nóstra a insinuatu apelatiune.

Asia s'a terminatú acésta adunare electorala din comitatulu nostru cu o lupta plina de onóre pentru noi si barbati nostri, in càtu toti cari prin caderea vice-comitelui simtiau o macnire, se mangaiara, ba castigara sperantia secura pentru vitoriulu causei nóstre.*)

Despre adunarea municipala din 23 Decembre 1883 in Solnocu-Doboca.

Dàmú acésta informatiune.

Domnulu br. Desideriu Bánffy prefectu acuma, nu numai alu municipiului Solnocu-Doboca, ci si alu Bistritiei-Nasandului, deschise la 10 óre a. m. adunarea electiva a municipiului Solnocu-Doboca in capital'a Deesiu, in presentia a preste 250 membrii ai reprezentatiunei municipale de tóte colorile, intre cari se vedeau mai multi israeliti cu perciuni lungi, si numai vreo 30 romani, dintre cari dupa retragerea dlui Gabrielu Manu de pe aren'a politica nici-unulu n'au graitu nici-unu cuventu, au amutitu graiulu lor. Observu cà dn. Joanu Pánczel, cà alesu protonotariu alu vecinului municipiu Bistritia-Nasaudu si-au luatú remasu bunu dela adunare in cuvinte alese si frumóse, la care aceea prorupse in „se traiésca“ intreite.

Dupa pausa de 1/2 óra, fiindu suspinsa siedinti'a, pentru consultarea comisiunei de candidare constatore din 6 membri, 5 unguri si 1 romanu dn. Augustinu Munteanu, presiedintele prefectu deschidindu siedinti'a, s'au alesu prin aclamatiune unanima cei 35 amplotiati municipali, intre cari nici-unu romanu, nici macaru cà de sementia.

La postulu de presiedinte orfanalu, fiindu candidati 2 romani, dnii Petru Anca si Alesandru Racotii, fostu asessoru orfanalu, se ordinà alegerea prin votisare, si se alese fostulu presiedinte Petru Anca cu maioritate de 43 voturi ale membriloru, éra Racoti de asessoru orfanalu; va se dica acestia remasera cum au mai fostu.

Amintescu cà in comisiunea culegatóre de voturi a fostu si dn. Gregoriu Puscariu preotu din Doboca.

Dóra nici nu merita o amentire alegerea lui Csiki de submedicu cercualu la Becleanu contra sasului dr. Eduard Wachsmann, care pentru noi romanii n'are nici-una insemnetate. Cà unu documentu istoricu servésca list'a alesiloru pe ciclulu de 6 ani: Vice-comite: Paulu Szarvadi; protonotariu br. Géza Dioszegi, I. vice-notariu Ödön Placsintár, II. v.-notariu George Bándi, III. v.-notariu Albert Gensci; fiscalu Joanu Markus. Protomedicu br. Fr. Gajzágo, submedicu Franciscu Vesprémi. Cassariu municipalu br. C. Polnitz, controloru J. Kászonyi, contabilu esactoru Ad. Szarvadi, subesactoru L. Ronai. Preside sedr. orf. Petru Anca, asessoru I. Alesandru Racotii, asessoru II. E. Pécsi, not. L. Miskoltzi, veterinaru A. Fodor. Pretori cerc. Deesiu J. Hatfaludi, adj. br. G. Dioszegi jun., cerc. Becleanu Fr. Floth adj. A. Bokros cerc. Cs. Gorbo, Fr. Válya, adj. E. Was, cerc. Ilendei mari: N. Berzencze, adj. E. Veres, cerc. Lapusiulu ung. Fr. Vékony, adj. C. Marillai, cerc. Gherlei br. L. Bánffy, adj. L. Nagy, cerc. Chintisiului W. Hatfaludi, adj. A. Adam, si càte unu sub medicu pentru fia-care cercu. Resulta dara, cà au remasu nealesi: pret. Gherlei Szilágyi, adj. pret. Becleanu A. Somogyi, adj. pret. Deesiu A. Molnár. Intrati noi br. Bánffy László unchiu prefectului in cerc. Gherlei si adj. in cerc. Deesiului br. Dioszegi Géza jun. fiulu protonotariului si adj. in cerc. Becleanului A. Bokos. Au inaintatu Ödön Placsintár din II in I si G. Bándi din adj. in not. II-a notariulu A. Adam adj. in cerculu Chinchisiu. Ceilalti pàna intr'unulu realesi cu totulu 35 magiari si 2 romani. Acésta e dreptatea si ecuitatea magiara bucinata in lume, intr'unu municipiu, cum e alu nostru, cu 92% poporatiune romana si cu 8% neromana: 114.387 suflete, din cari 91.000 romani si numai 23.000 neromani (Vedi „Concordia“ Nr. 90—1865), langa carea s'au mai adaosu partile Dobocei si ale Chiorului, de siguru cu mai multu de 90% din poporatiunea romanésca. S.

Not'a redactiunei.

Pe langa ce multiamimu fratiesce in numele publicului nostru cititoriu atàtu domnului corespondente

dente din Deesiu càtu si altora din alte comitate, pentru informatiunile trimise despre decursulu si rezultatulu alegeriloru municipali din Decembre, ne simtimu indemnati si chiaru obligati a ne face si noi ici-colea unele reflesiuni in interessulu causei.

In càtu pentru comitatulu Doboca-Solnocu, noue rezultatulu de acolo nu ne vine intru nimicu neasteptatu; ba daca amu avea ceva de remarcatu, ar fi impregiurarea, cà n'au fostu delaturati si cei doi romani dela innocentulu oficiu alu orfaniloru. Cu atàtu mai puçinu ne pune la mirare total'a retragere a dlui advocatu Gabriel Manu dela activitatea politica care, ori-candu cineva lupta singuru sau fórté puçinu acompaniatu, este numai buna de a ruina pe omu trupesce, a'i si descórda energi'a spiritului si a'i scurta dilele vietiei. Observarea dlui corespondente este fórté caracteristica acolo unde ne spune, cà dupa retragerea dlui G. Manu, dintre cei vreo treidieci romani càti erau presenti, nici-unulu nu si-au deschisu gur'a, ci toti au remasu muti. Ací inse credemú cà publiculu va întreba firesce, cà daca erau se vorbésca unii din acei treidieci, in care cestiune ar fi trebuitu se céra cuventulu? o întrebare acésta, care s'ar potea adresa totu asia de bine inca si la alte vreo cincii municipie locuite de romani. Mai departe merita a se sci, cum vine cà din o poporatiune romanésca atàtu de numerósa si compacta, precum este si aceea in comitatulu compusu din doue, numai treidieci de romani au participatu sau adeca au figuratu la acelea alegeri. Numai atàti romani se afla între alegatorii din acelu comitatu?

Partea cea mai mare a presei periodice magiare a si calificatu si inca prea bine alegerile acestea, dicundu, cà ele au fostu numai o fictiune, chiaru si in municipii locuite in preponderantia sau in totalu de magiari, buna-óra cà in Secuime si anume cà in comitatulu Murasiu-Turda cu capital'a Osiorheiu, unde s'au intemplatú certe si scandale mari între magiari si magiari.

Noi inse candu reclamamu contra asia numiteloru alegeri, mai suntemu datori opiniunei publice si noue insine inca si cu alte informatiuni exacte, precum de ex.

Cu compunerea din fia-care comitatu locuitu de romani, de càte unu catalogu alu tuturoru romaniloru calificati totu asia de bine cà si magiarii sau sasii pentru functiuni municipali, aratandu in detaliu calificatiunea lor.

Alu doilea, se asiguramu, cà dintre romanii calificati au si concursu si au cerutu cà se fia pusi in candidatiune, cà inse prefectii sau comisiunile iau respinsu.

Alu treilea, cà chiaru alegatorii romani iau cerutu.

Liste de acestea ar fi de nepretinutu pentru presentu si viitoru. Asia au urmatu betranii nostrii in a. 1861 si nu fara bunu folosu.

Pe càtu timpu romanii din ori-care municipiu nu voru ingriji cà se aiba la màna documente de acestea, in desiertu isi voru deschide gur'a. Drepaturile nu se castiga cu frase góle nici cu lamentari, ci cu fapte.

Alegere sau denumire, constitutiune sau absolutismu, fara documentare de calificatiuni numeróse, la curtea imperiala voru merge regulatu la tóta ocasiunea raporturi si informatiuni, cà dintre romani nu potú se aplica in functiuni publice, nu numai pentru-cà sunt dacoromanisci si vrasmasi ai statului, dara si pentru-cà nu au ómeni calificati. Pàna a nu fi data lozinc'a (parol'a de di), cà ei sunt dacoromanisci, cu dieci de ani inainte, din dilele imperatului Franciscu parol'a de tóte dilele era: Romanii n'au ómeni calificati, si din pastori de oi sau de boi nu se potú forma functionari.

Acésta lozinc'a va fi folosita si de aici inainte cu perseverantia atàtu mai mare, cu càtu proletariatululu de carturari magiari curati se multiesce pe fia-care anu in proportiuni, de care s'au spariatu chiaru si guvernulu. „Nu vomu lua pana din gur'a filoru nostrii, cà se o aruncamu, nu càniloru, ci irlandiloru in patri'a lor.“ Asia dicu anglii, de càte-ori isi ceru pànea lor irlandii.

Éra Kossuthianulu „Ellenzék“ din Clusiu mai adaose deunadi: De ar fi o suta de mii romani intr'unu comitatu si numai cincii mii de magiari, dara fiindu numai acestia calificati, ei singuri au se si domnésca.

Amu ajunsu intr'o epoca, in care trebuie se ne dàmú cu totulu alta educatiune politica. Acesta este refrenulu nostru de tóte dilele.

Din Ungari'a.

Dela Budapest'a venira sciri de anulu nou, care merita o mai de aprópe atentiune.

Usulu vechiu de a se felicita cei mari de anulu nou se mai tine si pàna acuma, de si nu in acelu intielesu buna-óra cà in 1 Ianuariu 1859 candu cu ocasiunea infaciosiarei corpului diplomaticu alu Europei la imperatulu Napoleonu III acesta se adresà in acea di cu o infruntare atàtu de aspra, in càtu din acea di tóta lumea avea se scia cà va urma resboiu, precum s'a intemplatú in adeveru si s'a inchiaiatu in pacea dela Villa franca.

In Ungari'a este usu, cà cei din maioritatea camerei legislative càti se afla pe la anulu nou in capitala, se ducu in corpore mai àntaiu la ministrulu-presiedente, cà se'lu felicitedie pe elu si prin trensulu pe toti ministrii, éra de acolo trecu la presiedentele camerei, pe care 'lu saluta totu asia. In cei siepte ani trecuti, de candu e Coloman Tisza ministru-presiedente, acelea felicitari se faceau regulatu prin cuventari respiratórie de mare trufia si potere si oratorii se intruneau in desvoltarea elocentiei. N'au mersu asia in anulu acesta, ci oratorulu maioritatiei pe langa ce a incarcatu cà totudeauna cu laude pe ministrulu-presiedente, a si recunoscutu cà au a se lupta cu fórté mari greutati, la care se potú mai adaoge si altele. Ministrulu Tisza in respunsulu seu de multiamita a intratu chiaru in detaliuri, a vorbitu despre necessitatea de a reforma cas'a magnatiloru, s'a pronuntiatu cu mare urgia in contra partidei antisemitice si altoru evenimente din anulu de curendu expiratu care au compromis reputatiunea tierrei; dupa aceea ce 'ia venitu ce nu, cà a vorbitu si despre casulu retragerei sale cu tóta partid'a sa, spre a intra éra si in opositiune.

Ce 'ia venitu? Au avutu ce, cà-ci mai alesu diariile din Vien'a scriu cà niciodata in cei órtu ani trecuti despre unu casu alu retragerei silite a ministeriului actuale. Acestea faime se intemeidia pe mai multe impregiurari si fapte. Se dice între altele, cà atàtu necurmatele turburari antisemitice de preste anu, càtu si lips'a de securitate publica simtita totu mai multu in Ungari'a, éra alaturea cu acestea evenimentele sangeróse din Croati'a provocate de a dreptulu prin despotismulu ungurescu, au produsu impressiunea cea mai rea in cercurile superiori si supreme din Vien'a, la care se mai adaosera si repetitele informatiuni despre persecutiunile nationalitatiloru slave si ale romaniloru. Din tóte acestea se inchiaie cu óresicare probabilitate, cà guvernului Tiszaianu si partidei sale 'i sunt numerate dilele. De aci incolo publicistii mergu pe gácite si credu cà loculu acestui cabinetu ilu va ocupa unu conservativu, in frunte sau cu comitele Cziráky sau cu Kállay actualulu ministru de finantiele comune in Vien'a si (de fapta) gubernatoru alu Bosniei.

Din tóte unu lucru se scie si se vede. Pe 10 Ianuariu se readuna camerele. Pàna atunci se inscriu barbatesce multime de magnati, cari pàna acuma nu participasera la lucrarile casei de susu, pentru-cà danduse din nou in desbatere proiectulu casatoriei între jidovi si crestini, se ajute a'lu respinge si a dou'a óra si asia a sili pe ministeriu cà se se retraga. Dara si ministeriulu a luatú tóte mesurile de apurare; elu a convocatu din nou pe cei 60 prefecti, cari toti sunt membrii ai casei magnatiloru, cum si pe mai multi magnati ajunsi cà se dependa dela grati'a guvernului, cà se votodie cu elu.

Inca si unu altu lucru se pare adeveritu. Curentulu federalisticu care inaintédia tare in tierile din Cislaitania, a inceputu se tréca riulu in Ungari'a, éra in Vien'a cu tóte protestele centralistiloru prinde locu si in cercurile superiori, de candu comitele Taaffe stà in capulu afaceriloru Austriei.

Semnalamu si noi scirile acestea, nu spre a le crede orbesce, ci spre a sta destepti pentru ori-ce casu; éra apoi faca-se ori-ce schimbare, noi se nu ne bucuramu prea de timpuriu, pentru-cà ori-ce partida va ajunge in capulu mesei, noi unii nu credemú cà va fi mai puçinu uritóre de poporulu romanu decàtu este acésa de acuma. In contra romaniloru tóte partidele politice din Ungari'a sunt si remanu unanime. Kállay e prea bine cunoscutu cà cuceritoriu, care nu vrea nici mai multu nici mai puçinu, decàtu cà odata, candva, ori-candu, tricolórea magiara se falvaie chiaru pe S. Sofia in Constantinopole. Com. Cziráky e unu aristocratu din cei incarnati, care nu vrea se audia de popóra democratice. Romanii din Romani'a au unu vechiu proverbu adeveritu prin experintia de vécuri: „Schimbarea domniiloru, bucuri'a nebuniloru.“ Se nu asteptamu in statulu acesta

*) Lucru prea firescu acesta, dupa o stagnatiune de atàti ani, din dilele infamului talhariu Pausz János si ale compliciloru sei. Unu poporu care voiesce se desvólte vietia si activitate politica, nici-odata se nu desepere daca remane si in minoritate luptandu. Principiile pentru care lupta se fia sanetóse, cà-ci mai curendu s'au mai tardiu ele trebuie se triumfe. Apoi in vietia natiuniloru nu se numera anii, ci decimile de ani. Red.

nici-unu bine dela nimeni altulu, decâtu numai dela noi insine si dela monarchu atunci, candu ii va da mân'a si va fi convinsu pe deplinu că a fostu insielatu.

— Ministrulu militiei teritoriale com. Gedeon Ráday repausă in etate numai de 44 ani in Vien'a dupa suferintie fórte grele de canceru (racu) in gütleju.

Mai. Sa inaltia pe Ludovicu Tisza la rangulu de comite (Graf) pentru meritele castigatela restaurarea Seghedinului.

Dela Blasiu.

(O rectificare binevenita). Dupa ce publicaseramu seri'a de fonduri ale arhiepiscopiei romanesci gr.-or. orthodoxe, scóse din protocolulu sinodului tinutu in 1883, in Nr. 92 alu „Obs.“ comunicaramu câteva informatiuni si despre fondurile archidiececsei gr.-cat. romanesci dela Blasiu. Veni inse dupa aceea „Fóia bisericesca“ de acolo cu câteva rectificari facute in Nr. 23, din care noi, pe langa ce'i suntemu recunoscatori pentru acelea, reproducemu urmatoriele informatiuni:

„La aceste adangemu, că mai existu inca mai multe fonduri, cari in conspectulu acesta nu sunt amintite. Asia nu este amintitu fondulu scolei de fetitie, fondulu bisericeii catedrale, fondulu escelentiei sale actualului mitropolitu, nu sunt amintite mai multe fonduri de stipendii, precum fondulu Clainianu, Vaidaianu, Hirschianu s. a. precum nici fondurile facute de unii canonici pentru mai multi preoti din diverse parochii, fonduri de ale fundatorilor, ce sunt inca in vietia s. a. De coresu la cele dise in „Obs.“ nu avemu alta, decâtu, că ce atinge dominiile fundationali, din cele 9 dominie ale fundatiunilor archidiececane numai celu din Blasiu este donatiune imperatésca, éra celalalte tóte sunt cumperate.

Daca la sum'a de mai susu dupa „Obs.“ se mai adaugu si fundatiunile omise in acea foia si amintite de noi, precum si pretiulu dominiului mitropolitanu, atunci sum'a toturor fundatiunilor archidiececane cu calculu aroximativu trece preste 3 milioane fl. v. a.

Facia cu fundatiunile altoru confessiuni este sum'a acésta de si considerabila, totusi micutia. Daca consideramu inse istoriculu, cum s'au castigatu sum'a acésta, atunci de securu, că potemu stá facia cu ori ce alta confessiune din regatulu nostru, si nu se va gasi un'a, care in asta privintia se se póta baremu pe departe asemená cu noi. Este cunoscutu, p. e. că tóte celalalte confessiuni diverse de a nostra din regatulu Ungariei, afara de cea gr.-or. romana, dispunu de averi ce le au castigatu nu ieri séu alalta ieri, ci inainte de acésta cu sute de ani, asia cătu singuru lungimea timpului, de candu au inceputu, ar fi de ajunsu pentru a esplicá marimea lor. Cum stá inse lucrulu cu noi? Noi nu potemu dice, că avemu avere de sute de ani, că inainte de unire nu amu avutu absolutu nimic. Ci din contra noi si dupa unire numai tardiu amu inceputu a cugetá la asecurarea materiala a bisericeii, fiindu-că multu timp amu asteptatu tóte totu dela statu, asia cătu inca nu e unu seculu, decandu amu inceputu cu fundatiunile, si totusi relativu avemu mai multu cá celalalte confessiuni, cari de sute de ani totu aduna. Afara de aceea tóte confessiunile amintite mai susu si-au castigatu averile cele colossali nu prin crutiari, ci in cea mai mare parte le-au capetatu dela statu in timpii trecuti. Noi inse nu amu capetatu afara de dominiulu din Blasiu nimicu altu ceva dela statu, ci totu ce avemu este castigatu prin crutiare din partea fundatorilor nostri si prin una vietia de multe ori austera. Singure impregiarile aceste doue si inca ne areta destulu, cu cătu stámu noi mai pre susu cá alte confessiuni in privintia fundatiunilor, si cu cătu este meritulu nostru mai mare cá alu lor. Ce vomu dice, daca vomu considerá si impregiarerea aceea, că celalalte confessiuni din cestiune numera si au numeratu intre fidelii lor barbati de pusetiune inalta si cu avere forte mare, precum principi si nobili, cari prin legatele lor pie au datu contingentulu celu mai momentosu la averile si fundatiunile lor. La noi inse lucrulu stá chiaru din cóntra. Noi nobilime insemnata nu amu avutu, si nici alti barbati de pusetiune asia inalta si avere asia colossala, cătu cu legatele lor pie se fia inmultitu fundatiunile nostre in modu considerabilu. Ci la noi mai numai episcopii si alti barbati din clerulu mai inaltu au facutu mai tóte fundatiunile, si inca si acestia subtragundu'si asia dicundu dela gara. Pe candu la alti factorii fundatori ai averilor bisericesci sunt forte multi, si de avere mare, asia cătu ce au datu pentru biserica, au datu mai numai din

superfluu, pe atunci la noi sunt forte puçini, si si aceia au datu asia dicundu din denariulu veduvei. Alu cui este dara meritulu mai mare? In urma nu un'a din celalalte confessiuni au pusu sarcini si pe poporu la crescerea fundatiunilor, si multe, precum cea luterana, dispunu de unu poporu, care pote suportá sarcini mari in privintia acésta. La noi acésta nu s'a intemplat de cătu forte puçinu, si chiaru si candu s'ar fi intemplat, la nici-unu casu nu ar fi fostu intregu poporulu nostru in stare se suporte una atare sarcina. Si totusi ni-amu adunatu fundatiuni relative frumose cá si ele. Nu mai amintimu nimicu de alte piedeci nenumerate, ce ne au statu noue in cale, si de cari mai tóte celalalte confessiuni nu numai că nu au sciutu nimicu, dara nici idea nu potu se aiba despre ele, fiindu-că ele au traitu in impregiarari totudeauna mai favorabili cá noi. Numai daca le vomu luá tóte aceste in considerare, numai atunci vomu vedé si vomu sci pretiul adeveratulu nostru meritulu, si nu ne vomu mai considerá totudeauna cá forte puçinu facia cu altii. Din contra atunci vomu vedé, că considerandu lucrulu dupa adeveratele principie ale dreptatei, altii ar poté se invetie dela noi. Nu le dicemu aceste dóra pentru-că se escitam cumva veru una superbia neiertata, ci o dicemu cá se ne dedamu a ne cunósce pe noi insine asia precum se cuvine, se ne dedamu a nu pretiui pe altii prea multu, si pe noi a ne despretiui, ceea ce la noi se intempla nu odata, deschidienduse calea totudeauna prin acésta la unu pessimismu desperatu. Nu avemu noi, ce e dreptu, fundatiuni asia grandióse cá alte confessiuni, inse ceea ce avemu noi este castigatu cu sudori de sange, si cu acésta stámu mai susu cu multu cá altii. Că in urma totusi mai mare meritulu si mai multa putere de vietia areta acela, care si-a castigatu averea cu truda, cá acela care a eredito. Se mergemu numai totu pe calea acésta, că va veni securu timpulu, candu si cu cantitatea fundatiunilor vomu ajunge pe celi ce astadi stau susu preste noi, că noi amu datu probe la tóta lumea, că suntemu in stare etc.

Din Romani'a.

Citimu in diariulu „Timpulu“ din Bucuresci: (O cestiune importanta.) Atragemu deosebita atentiune a inaltilor prelati ai bisericeii nóstre si a gubernului asupra urmatórei scrisori ce ni se trimite de către unu abonatu alu nostru. Daca cele ce ni se denuntia sunt adeverate, apoi atunci cu dreptu cuventu trebue se ne ingrijésca.

Iata scrisórea:

Domnule redactoru!

Nu este multu timp de candu căti-va tineri seminaristi au trecut la bisericea catolica si cari pe data au fostu trimisi la Rom'a in scól'a propagandei. Astadi éra si sunt bine informatu, că nise seminaristi cari au absolvitu cursulu a 7 clase seminariale voiescu a trece la bisericea catolica, spre a 'si continua studiile teologice pe la universitatile din Lipsca sau Tübingen.

Caus'a, dle redactoru, pentru care acesti tineri parasescu religia parintilor lor este, dupa cum m'amu informatu de pe la unii dintr'ensii, că nu au unu viitoru in Romani'a; de sermanii de pe bancile scólei vorbescu, de cei cu 7 clase, unii chiaru de 18 ani dupa cum m'amu informatu că au esitu anulu acesta vreocati-va. Ei bine, ce se faca? Sunt inca mici cá se imbratisea cariera pentru care sunt destinati. Dela functiunile statului sunt goniti pentru singurulu motivu că sunt seminaristi.

Reulu va cresce multu, dle redactoru, strainismulu abia'i apuca. La Rom'a sunt 4—5 trimisi numai anulu acesta; la Lipsca, in Februaru ce vine, voru plecá inca vreo 3—4, toti absolventi de 7 clase seminariale.

Daca vomu inainta pe calea acésta, nu scimu dieu unde va ajunge bisericea si statulu nostru.

De aceea 'mi facu o datorie de crestinu anuntiandu aceste publiculu romanu si mai alesu prelatilor bisericeii romane, că se se ingrijésca mai bine de acésta cestiune, că-ci nu este mica, dupa cum póte multora li se pare.

Si reulu numai atunci credu că va inceta, candu se va imbunatati si sórt'a lor; totuodata trebue se staruiasca se se faca o facultate teologica cu professori buni si cu o programa complecta, unde tinerii s-seminaristi, cari au dorintia se'si continue studiile, se póta in bunavoie urma, éra nu din lips'a acésta a se arunca in braçiele strainismului care, la rendulu seu, ii imbratisea cu cea mai mare placere, deschidendu-le portile universitatilor mai insemnate din Lipsca si Rom'a.

Unu crestinu ortodoxu.

— Citimu in „Nou'a revista“:

(Palestin'a in Jasi.) Cum ni se respecta religiunea si legile nóstre! Chiaru la barbarii din centrulu Africeii religiunea nu'i mai nesocotita, mai multu insultata de cătu la noi. Pe candu Sambata a dou'a capitala pare inveluita in lintoliulu mortii, nefindu in ea nici-o activitate, nici-o miscare, fiindu tóte magazinele inchise, Dominica, diu'a pe care religiunea domnitóre in tíera petinde s'o respectamu, vedi tóte magazinele deschise, in tóte partile miscare. Ici unu zidaru, dincolo unu tenechegiu, mai departe unu dulgeru care isi cauta de lucru cu unu zelu inversiunatu. Schimbatu-s'a religiunea pentru orasiulu nostru? A devenitu óre mosaismulu religiunea domnitóre in Jasi? Éta intrebarile ce si le face ori-ce strainu care se intempla se visitédie orasiulu nostru, Sambata sau Dominica. Ce se face cu regulamentul politienescu care opresce de a se deschide magazinele Dominecile si serbatorile prevediute intr'o anumita lista? Rogamu pe cei in dreptu a pune odata unu freu nerusinarii strainilor, cari mergu cu obrasnici'a pana acolo, că ne insulta religiunea si ne calca in picioré legile chiaru acasa la noi.

Sciri politice din monarchia si din afara.

— Dela Vien'a. In dio'a de anulu nou felicitari s'au facutu la curtea imperiala mai multu numai prin inscrieri in cartea ce se espune intr'una din salele de intrare; asia dara nici-o manifestatiune politica.

In capitala face cu totu dreptulu mare sgomotu casulu, că preotulu iesuitu Hamerle a fostu gonitu in 31 Decembre cu pietrii de pe amvonu, din cauza că a predicatu in contra clasei muncitorilor.

— Diet'a Croatieii s'au apucatu cu totu adinsulu de lucru. Intr'aceea Mai. Sa imperatulu si regele facu acelei tieri o mare placere de anulu nou, că-ci adeca prin unu prea inaltu biletu adresatu noului banu com. Khuen-Hederváry dispensa pe acesta dela oficiulu de comissariu extraordinariu preste teritoriulu fostiloru granitari, care fusese unu oficiu anticonstitutionalu. Acea mesura fu primita cu mare Zsivio.

— In Germani'a betranulu imperatu primi in 1 Ianuariu pe tóte corpurile superiori cá in toti anii, conversa cu mai multe persóne despre mersulu politiceii inse nu rostí unu singuru cuventu.

— In Rom'a se intempla altuceva. Regele Umberto felicitá statulu si pe sine pentru escelele succese castigatela terenulu politicu in anulu espiratu.

— In Paris modestulu Grevy presiedentele republiceii felicitá totu asia patri'a sa din punctu de vedere, că o republica póte se ajunga la aceleasi rezultate fericitore de poporu, cá'si cele mai regulate monarchii.

— Din Russi'a nici-o scire buna. Doue asasinate nihiliste din cele mai spurcate s'au intemplat in noptea din 28 spre 29 Decembre, in care au caditu junghiatu capulu politiceii secrete Sudejkin si adjutantulu seu intr'o casa din piatile principale. Noua spaima s'a latitu din acésta cauza in capitala.

Militaria.

(Urmare).

§. 15. Dispense conditionale.

Dupa art. 22 din lege, sunt dispensati conditionalu numai tinerii seminaristi, destinati preotiei, fia ei de ori-ce ritu, si intru cătu ei se voru preoti pana la etatea de 26 ani impliniti.

Ei sunt supusi revisuirei si tragerei sortiului, dar sunt dedusi din contingentu si trecuti in liste speciale, ce se inaintédia ministeriului de către sieful depositului de recrutare, pentru a fi supusi la plat'a taxei prevediute de art. 74 din lege.

In casu candu ei pretextédia lipsa de mijlóce, pe langa certificatul de paupertate, consiliulu va cauta a se asigura prin elu insusi de mijlóce de cari dispune tinerulu dispensatu conditionalu, si 'si va da parerea sa, daca se póte lua in consideratie certificatul prezentatu.

Consiliulu cere dela primari si dela sieful depositului de recrutare a'i presenta pe toti tinerii dispensati conditionalu in anii trecuti, si se asigure daca ei 'si ineplesc angagementulu luatulu cá seminaristi, precum si daca in adeveru s'au preotitu cei ce au ajunsu verst'a de 26 ani impliniti.

In casu contrariu, ei sunt trecuti de dreptu in contingentu si obligati a face termenulu intregu de serviciu, repartisandu-se dupa numerulu obtinutu la tragerea sortiului.

Dispensa condicionala nu impiedica pe tineri de a invoca motivele de scutire si dispensa, prevediute la art. 17 si 18 din lege, destulu numai cá ei se se afe in vre-unulu din casurile enumerate la acele articole.

Tinerii inscriși pe tabelele de recensementu cari se gasescu preotiti dupa tóte formele legale, in momentul candu consiliulu de revisie face revisuirea sa, sunt de dreptu esclusi dupa tabelele de recensementu si scutiti de taxele militare pentru amanare sau dispensa condicionala, cá unii ce prin hirotoni'a lor au implinitu cea din urma conditiune ceruta de legea de recrutare pentru a nu mai putea face parte din armata cá combatanti.

Numai seminaristii cari au luat unu angagementu formalu acceptatu si de autoritatile superioare eclesiastice de a se preoti, fia ei elevi interni sau externi, au dreptulu de a beneficia de dispositiile art. 22 din lege, pe cátu timpu 'si indeplinescu angagementulu luat de a frecuenta scóla in modu regulatu, ori se preotiescu la versta de 26 ani impliniti, daca 'si au terminatu studiile.

Tinerii dispensati condicionalu in puterea abrogatului art. 22 din legea de recrutare si adica:

1. Membrii invetiamentului publicu;

2. Tinerii aflati in scólele publice angagiatu a deveni professori nu voru fi supusi la obligatiunile art. 22 bis din actual'a lege de recrutare, intru cátu ei 'si voru implini angagementele luate cu ministerulu instruciunii publice, inainte de promulgarea legi din 17 Novembre 1882. In casu contrariu, si de nu voru fi ajunsu etatea de 30 ani impliniti, ei voru fi chemati a'si completa intregulu terminu de serviciu, daca la timpu au facutu declaratiunile prevediute la art. 23 din lege, ori sunt trimisi inaintea tribunalului cá fraudulosi, daca nu au facutu aceste declaratiuni.

§. 16. Decisiunile consiliului de revisie.

Dupa ce consiliulu a ascultat si cercetat casurile de dispensa invocate de tineri, dá decisiunea sa, basata pe actele prezentate, cari se anexédia la dosaru.

Numai decisiunile luate in unanimitate sunt definitive si executorii.

In casu de divergentia de opinii, atátu maioritaea cátu si minoritatea sunt datóre a consemna opiniile lor motivate si detaliate in registrulu de deliberari, éra tinerulu se supune tragerei sortiului. Regularea definitiva a pozitiei sale militare remane in sa suspensiune pâna ce ministerulu de resbelu va dá decisiunea sa, in care scopu presedintele consiliului ii va trimite de indata copii dupa decisiunea si motivele invocate atátu de majoritate cátu si de minoritate, precum si actele prezentate de tineru.

Daca reclamatiunile tinerului sunt privitóre la starea lui civila, consiliulu se abține de a dá vreo hotarire, pâna ce mai ántaiu nu se voru pronuntia tribunalele civile competente. Aceste reclamatiuni sunt judecate in modu contradictoriu cu presedintele consiliului de revisie, in urm'a cererei partiei interessate. Tribunalele statuédia de urgentia ascultandu pe ministerulu publicu, si hotaririle date, fara dreptu de apelu, servescu cá actu autenticu si publicu inaintea consiliului, pe bas'a caruia dá decisiunea sa in ultimulu resortu.

§. 17. Casurile in cari potu fi atacate decisiunile consiliului de revisie.

Afara de decisiunile luate fara unanimitatea membriloru, decisiunile consiliului de revisie mai potu fi atacate inaintea ministerului de resbelu in casulu art. 34 din legea de recrutare, si inaintea consiliului de ministri in casulu articolului 35 din aceeași lege.

In aceste casuri ministerulu de resbelu sesisatu de partea interessata, judeca si decide intre opinii'a motivata a consiliului de revisie si actele prezentate de tineru.

In principiu, pentru a se recurge la ministrulu de resbelu trebuie cá mai ántaiu tinerulu se 'si fi formulatu si sustinutu reclamatiunea sa inaintea consiliului de revisie.

Daca reclamatiunile facute de tineru au de obiectu o violatiune a legi, ministerulu de resbelu póte singuru supune casulu consiliului de ministri.

(Va urmá.)

Sciri diverse.

— (Necrologu.) Ludovicu Romanu, capitanu c. r. in pensiune, incunoscintiédia cu ánim'a sfasiata de durere atátu in numele seu cátu si alu ficei sale Maria, alu filoru sei Leonu, Ludovicu si Adrianu, precum si alu sócei sale Sara Fink despre durerósa si nereparabila perdere a iubitei sale fice Cornelia, care dupa o scurta, dar grea suferintia, impartasita cu santele Taine, si-a datu sufletulu in manile Creatorului astadi la 6^{3/4} óre diminétia in etate de 18 ani.

Remasitiile pamentesci ale scumpei repausate s'au ridicatu Mercuri in 21 Decembre 1883 (2 Ianuariu 1884) din cas'a parintésca strad'a Furcói Nr. 190 la 3 óre d. p. si s'au depusu spre vecinica odihna in cimitiriulu greco-orient. alu bisericei St. Nicolae din Scheiu.

Brasiovu, in 19/31 Decembre 1883.

Fia-i tierin'a usióra si memori'a binecuvéntata!

Fiicele dlui capitanu Romanu orfane de mama, erau din cele mai bine si mai nobilu crescute, care facu fal'a familiiloru romane din Brasiovu; asia dara doliulu si dorerea parintelui este cu atátu mai sfasiétória. Ceriulu se dea domnului Romanu consolatiune in pruncii pe cari 'i are in viétia. Red.

— (Gerulu.) De si nea este puçina, totusi gerulu a crescutu la 15° Reaumur sub 0. Lupii intra prin curtile omenesci. In 10 Ianuariu st. n. avemu aici tergu de tiéra, care inse nu prea promitte afaceri mari. Aurora de séra si demánétia, acelu fenomenu admirabilu, pe care nici-unu naturalistu nu l'a potutu esplica pâna acuma, a uimitu in septemanele din urma pe tóta lumea, si cum se intempla totudeauna in casuri de acestea, nu numai bietii sateni, ci chiaru si orasieni luminati nesciindu ce se mai dica, prevedu resbóie sangeróse. In Romani'a a fostu cútremuru tare.

— (Pentru invetiacei.) Dn. St. Moga franselariu (maiestru care cóce fransele (Semmel) cornuri (Kipfel) cosonari etc. si care este o profesiune prea frumósa, in Nr. 96 alu „Obs.“ anuntiasé, cá primesce unu invetiacele din parinti buni, care se scia si carte, adeca se fia invetiatu celu puçinu patru classe primarie. Tragemu luarea aminte a parintiloru si tutoriloru la profesiuni precum este si acésta. Dn. St. Moga isi are lucratori'a sa in strad'a calei ferate (Bahngasse), in care descindi din strad'a Orediuului pe langa monastirea Ursulineloru.

Anunciu.

Fiindu alesu de ampioiatu la comitatu, cancelari'a mea advocatuala se afla de vendiare. Aceia, cari ar dori a o cumpera, se binevoiasca a se adresa cátra mine, séu in persóna séu in scrisu celu multu pana in 15 ale lunei curente.

Hatiegu, la 1 Ianuariu st. n. 1884.

(191)

S. Borha,
advocatu.

„Caliculu“

diariu humoristicu si satiricu, cu bogate ilustratiuni in textu, ése in Sibiiu la 1 fiacarei luni, brosiuratu, octavu mare, a 1^{1/2} cóla, sau 18 cóle la anu, si costa pe anu numai 3 fl. sau 7 franci, pe 1/2 de anu 1 fl. 50 cr. sau 3. 50 franci.

Cine voiesce se rida, prenumere „Caliculu“, si déca nu va ride, atunci nu stie ride.

Pretiu abonamentului se adressédia, mai usioru, prin asemnate postali (Postanweisungen, Posta utalvány) la administratiunea „Caliculu“ in Sibiiu. Cine colectédia 5 noi abonenti, primesce unu exemplariu gratuitu.

Administratiunea „Calicului“.

Bibliografia.

Spre a respunde la diverse intrebari ce ni se facu despre Memorialulu conferentiei generali romane tinute in Maiu 1881 la Sibiiu, si dupace suntemu informati, cá multime de romani interessati in cauza si cunoscatori de carte nici pâna astadi nu'lu au, dupa trecere de mai multe luni anuntiamu din nou acelu operatu, in care conformu programei stabilite de cátra acea adunare, se specifica si afirma drepturile nationali si politice ale poporului romanescu din Ungari'a si Transilvani'a cu argumente, pe care in cursu de unu anu dela aparitiunea lor nu le-a infrantu nici-unulu din adversarii romaniloru cu alte argumente logice si sanetóse, decâtu folosindu-se ici colo de unele sofisme usióre, sau de insulte nedemne,

au trecutu pe langa ele inchiaindu diatrib'a lor cu sententi'a: „Chiaru asia se fia, noi inse nu voimu se fia asia.“

Nici-odata romanii n'au avutu trebuintia mai mare decâtu a cum a, de a'si improspetá tóte acelea temeuri cu care au ei se'si apere caus'a lor sacra in totu timpulu si in totu loculu. Apoi fiindu cá la editiunea a dou'a a textului originalu romanescu s'au adaosu atátu processele verbali ale conferentiei si acte de ale comitetului electoral, cátu si chiaru câteva din interesantele si multu instructivele discursuri sau oratiuni ale membriloru conferentiei, care isi voru avea pentru totudeauna valórea lor reala, anuntiamu prin acésta, cá din editiunea a dou'a se mai afla câteva sute de exemplarie depuse in comisiune si se potu trage atátu de a dreptulu si fórte promptu prin posta dela librari'a W. Krafft in Sibiiu, cátu si prin oricare alta libraria din tóte locurile pe unde se afla librarii, precum in Brasiovu la N. J. Ciurcu, in Clusiu la J. Stein, in Gherla N. F. Negrutiu, in Budapest'a, Oradea, Aradu, Temisiór'a, Lugosiu, Caransebesiu, Oraviti'a, Dev'a, Alba-Jul'i'a, Blasiu, Gherla, M.-Sighetu, Satmaru, Cernauti, etc.

Totu la librari'a W. Krafft se afla acelasu memorialu de vendiare in alte trei limbi, magiara, germana, francesca asia cum se vedu titulate mai la vale cu pretiurile aratate.

Memorialulu compusu si publicatu din insarcinarea conferentiei generale a reprezentantiloru alegetoriloru romani, adunati la Sibiiu in dilele din 12, 13 si 14 Maiu st. n. 1881, prin comitetulu seu esmisu cu acea ocaziune. Editiunea a dou'a. Inavutita cu actele conferentiei, o scurta excursiune critica si cu ó serie de discurse politice tinute in conferentia. Pretiu 1 fl. 5 cr. francate.

Emlékirat. A román választók képviselőinek Nagy-Szeben 1881 évi Május hó 12-étől, 14-éig tartott egyetemes értekezlete meghagyásából szerkesztette és közzéteszi a kiküldött bizottság. Fordítás. 1 fl. 5 cr.

Memorandum, im Auftrage der Generalconferenz der zu Hermannstadt vom 12. bis 14. Mai n. St. 1881 versammelten Vertreter der romanischen Wähler verfasst und veröffentlicht vom entsendeten Ausschusse derselben. (Aus dem romanischen übersetzt). Preis 1 fl. cr.

Memorandum composé et publié par le comité élu par l'assemblée générale des représentants des électeurs roumains tenue a Hermannstadt le 12, 13 et 14 Mai 1881. Paris. E. Dentu, Libraire Editeur. Palais-Royal, Galerie D'Orleans 13. 1883.

— Elementariu pentru clasea antania a scóloru poporali de Solomonu Munteanu. Aprobatu de comisiunea scolastica archidiecezana. Editiunea a VII. Pretiu: legatu 20 cr. — Blasiu, 1883. Tipografi'a seminariului gr-cat.

— Pomaritulul rationalu. Tractatu practic pentru usulu poporului, cu multe stampe si figuri; de Grigoriu Halipu, invetiatoriu provisoru la scóla agronomica din Cernauti. Editur'a autorului. Pretiu pentru Austro-Ungari'a 80 cr. v. a. pentru tieri straine 2 fr. — Cernauti, 1883 Tipografi'a W. Kerekjarto.

Amiculu poporului

calindariu pe anulu visectu 1884

Anulu XXIV.

Cuprinsulu: Cronologia pe anulu 1884. Pascalia séu semnele cronologice. Serbatorile si alte dile schimbátóre. Cele 12 zodii din calea sórelui. Cele patru anutimpuri. Intunecimi. Regintele anului. Calindariulu iulianu si gregorianu cu serbatorile, dilele numeloru si evangeliile dumineceloru. Sistem'a planetara a sórelui. Calindariulu evreicu dupa stilulu nou. Conspectulu lungimei dileloru. Calindariu istoricu. Genealogia caseloru domnitóre. Tabela de procente pentru intabulatiuni. Cailé ferate ale statului reg-ung. Calindariu postal. Serviciulu telegraficu. Mesura de distantia. Tergurile in ordine alfabetica din Transilvani'a, Ungari'a, Banatu si Romani'a. Tabela de interese. Scara taxeloru de timbru.

Foi pentru invetiatura si petrecere: Omulu, de Carmen Sylva. Ciprianu Porumbescu, cu portretu. Unu sóciu de caletoria fiorosu. O aventura curiósa. Din Salisburgi'a, in done xilografii. Despre politie. Cocosulu. Poesii. Fericirea din momentu. Anunciuri.

Pretiu cu tramiterea francata 50 cr.

Se afla de vendiare la

W. Krafft
in Sibiiu.

10

Editoru si redactoru responsabile: **G. Baritiu.**
Tipariulu lui **W. Krafft.**